

“Aandacht voor jouw talent” is al een aantal jaren het centrale thema van het onderwijs op Jacob van Liesveldt. Dat talent kan alleen tot ontwikkeling komen in een goed georganiseerde veilige omgeving.

Pesten tast de veiligheid aan. Uit onderzoek bleek dat Jacob van Liesveldt een relatief veilige school is waar relatief weinig wordt gepest. Toch gaat er ook bij ons vrijwel geen dag voorbij, waarop we aandacht moeten besteden aan een vorm van pesten. Het zal dus duidelijk zijn dat pestgedrag onverminderd onze aandacht behoeft.

Dit pestprotocol is geschreven voor de leerlingen, ouders en medewerkers van Jacob van Liesveldt. Het geeft enerzijds weer wat de school doet in het geval van pestproblematiek, anderzijds wil het een handvat zijn voor ouders en voor medewerkers in de school, wanneer ze pesten signaleren.

Pesten?

We spreken van pesten als iemand regelmatig en systematisch bedreigd of geïntimideerd wordt. Dat kan subtiel of minder subtiel zijn met woorden, met fysiek geweld, met vernielingen, met uitsluiting, negeren en anderszins, al of niet via sociale media. De grens tussen plagen en pesten is niet altijd voor iedereen helemaal duidelijk. Wat dat betreft zal de mening van de gepeste gewoonlijk de norm moeten stellen. Als iemand bepaald gedrag als pestgedrag ervaart, kan in een respectvolle omgeving verwacht worden dat de anderen daar rekening mee houden.

De gepeste

Iedere leerling kan het slachtoffer worden van pesterij, maar sommigen lopen toch meer kans dan anderen. Dat kan te maken hebben met uiterlijk, gedrag, gevoelens en sociale uitingsvormen. En verder kun je net de verkeerde mensen tegenkomen. Een kind dat wordt gepest praat er thuis niet altijd over. Dat kan zijn uit schaamte, uit angst dat het daarna erger wordt, of omdat de gepeste zelf denkt dat het toch niet op te lossen is.

De pester

De pester is vaak de meest dominante in een groep. Vaak zal de pester enige steun krijgen van meelopers, al is het maar omdat degene die pest, weinig kans maakt om zelf gepest te worden. Pestgedrag kan dieperliggende oorzaken hebben:

- Een gebrekkig inlevingsvermogen.
- Een gevoelde anonimiteit; de pester maakt zich in de groep belangrijker door een ander kleiner te maken.
- Een weinig democratisch leefmilieu binnen de school of in de klas, te weinig aandacht voor relatie en teveel voor autoriteit.
- Compensatiegedrag voor slechte cijfers of een laag niveau.
- Negatief voorbeeldgedrag van opvoeders.
- Een zwak gevoel van autonomie, weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid, of juist een te sterk gevoel voor de eigen autonomie.

De meeloper

De meeloper is een omstander die incidenteel actief of passief meedoet met het pesten. Soms is dat uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat de meeloper stoer gedrag wel interessant vindt en in populariteit mee hoopt te liften met de pester.

De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Sommigen voelen zich soms schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen. Het is belangrijk deze leerlingen tot helpers te maken.

Uitgangspunten van het anti-pestbeleid

1. De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren.
2. Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen; docenten, onderwijsondersteunend personeel, leerlingen en ouders.
3. Docenten en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling kunnen nemen tegen het pesten.
4. De school moet beschikken over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt: het pestprotocol.
5. De school ontplooit preventieve (les)activiteiten.

De aanpak

Het alomvattend bestrijden van pestgedrag binnen de school doen we via de zogenaamde vijfsporenaanpak:

1. De algemene verantwoordelijkheid van de school
De school zorgt dat de medewerkers voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten.
De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school optimaal is. Alle medewerkers van de school vervullen een voorbeeldfunctie bij het signaleren en tegengaan van pestgedrag.
2. Het bieden van steun aan de gepeste
Het probleem wordt serieus genomen. Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurd is. Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen. Verder wordt hulp aangeboden door mentor, teamleider en/of schoolmaatschappelijk werk.
3. Het bieden van steun aan de pester
Het confronteren van de pester met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor hemzelf. Eventueel wordt geprobeerd om achterliggende oorzaken boven tafel te krijgen. Wijzen op het gebrek aan empathisch vermogen dat zichtbaar wordt in het gedrag. Het aanbieden van hulp (desnoods verplicht) door mentor, teamleider, schoolmaatschappelijk werk.
4. Het betrekken van de middengroep bij het probleem
De mentor bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van de leerlingen en die van de school hierin. Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en over wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. De mentor komt hier eventueel in de toekomst op terug.
5. Het bieden van steun aan ouders;
Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen. De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken.
De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind. Zo nodig volgt er een verwijzing naar deskundige hulpverleners.

Het stappenplan na het signaleren van pestgedrag

- A. Alle medewerkers van de school: leerkrachten en onderwijsondersteunend personeel.

Alle medewerkers hebben een signalerende rol. Wanneer zij pesten waarnemen in een les of tussen de lessen door, wordt er verwacht dat ze adequaat corrigerend reageren en in ieder geval ook de mentor of teamleider informeren. Ook bij een vermoeden van pestgedrag wordt de mentor geïnformeerd.

- B. De mentor.

1. A. Wanneer het pesten plaatsvindt in klassenverband, praat de mentor eerst met de gepeste en later met de pester apart. Een leidraad voor deze gesprekken is te vinden in bijlage I en II.

B. Als het in de verhoudingen mogelijk is, organiseert de mentor een gesprek tussen beide leerlingen en probeert tot goede afspraken te komen. De gemaakte afspraken worden schriftelijk vastgelegd en opgeslagen in SOM. De leerlingen vertellen zelf thuis de inhoud van het gesprek en de gemaakte afspraken. De mentor kan dit verslag telefonisch checken. De ouders kunnen de mentor bellen voor nadere informatie.

C. De mentor plant met de gepeste en de pester een vervolgspraak binnen drie weken om te checken of de afspraken zijn nagekomen en het probleem is opgelost.

D. Bij twijfel maakt de mentor een nieuwe vervolgspraak binnen drie weken met de gepeste en de pester. De mentor maakt in dit gesprek duidelijk wat de gevolgen kunnen zijn indien het pesten zich blijft herhalen. De mentor neemt contact op met de ouders van de pester en de gepeste en betreft hen bij een mogelijke oplossing. Tevens worden de ouders door de mentor op de hoogte gesteld van mogelijke gevolgen bij herhaling.

2. Na het eerste gesprek met de gepeste en de pester (punt 1B) praat de mentor met de klas. Geprobeerd wordt om de groeps sfeer te herstellen en om te benadrukken welke verantwoordelijkheid ieder groeps lid heeft.

3. Indien het probleem escaleert, meldt de mentor het gedrag aan de teamleider van de leerlingen. Hij overhandigt de teamleider het dossier met daarin de gebeurtenissen en de afspraken die zijn gemaakt.

- C. De teamleider.

1. De teamleider kan in onderling overleg de rol van de mentor overnemen bij escalatie van het pestgedrag en wanneer het pesten het klassenverband overstijgt.

2. Hij heeft zo mogelijk een gesprek met de gepeste en de pester apart of organiseert een gesprek tussen beiden.

3. In het contact met de pester is het doel driedig, namelijk:

- confronteren (zie bijlage II).
- een eventueel achterliggend probleem boven tafel krijgen.
- helderheid geven over het vervolgtraject bij herhaling van pesten.

4. In het contact met de gepeste wordt gekeken of hij bepaald gedrag vertoont, waardoor hij een gemakkelijk doelwit vormt voor pesters.

5. Hij adviseert zo nodig, eventueel na overleg met schoolverpleegkundige en schoolmaatschappelijk werk, zowel aan de pester als de gepeste, hulp op vrijwillige basis.

6. Hij stelt de betrokken ouders op de hoogte wanneer er sprake is van recidief gedrag, verzoekt hun om met hun kind te praten en stelt hen op de hoogte van het vervolgtraject.

7. Hij bespreekt de mogelijkheden tot hulp met de ouders.

8. Hij koppelt alle informatie weer terug naar de mentor.

D. Strafmaatregelen/schorsing

Als een pester voldoende reflecteert en zich realiseert wat zijn gedrag teweegbracht is het gewoonlijk niet nodig om in eerste instantie tot strafmaatregelen over te gaan. Wanneer de gehanteerde aanpak geen blijvende vruchten afwerpt, kan een schorsing volgen van een dag. Als er ook daarna geen verbetering geconstateerd wordt, is er de mogelijkheid van een langere schorsing, dit in overleg met de rector.

E. Verwijdering van de vestiging

Wanneer de leerling ondanks alle inspanningen van de betrokken partijen koppig blijft volharden in het ongewenste pestgedrag blijkt er geen perspectief meer op Jacob van Liesveldt. Omdat de school verantwoordelijk is voor de veiligheid van de overige leerlingen, rest er in die situatie niets anders dan verwijdering.

In overleg met andere vestigingen van het PENTA college CSG wordt er gekeken naar de mogelijkheid van een nieuwe start. Indien een leerling op een andere vestiging wordt geplaatst geldt het in-, door- en uitstroombeleidskader van het PENTA college CSG. Zo nodig wordt er gezocht naar een school buiten het PENTA college CSG.

Bijlagen:

1. Leidraad gesprek gepeste
2. Leidraad gesprek pester
3. Leidraad voor ouders van gepeste
4. Leidraad voor ouders van pester
5. Contract veilig in school?
6. Pestenquête
7. Cyberpesten?

Bijlage I

LEIDRAAD VOOR EEN GESPREK MET DE GEPESTE LEERLING

Probeer in eerste instantie de feiten zo concreet mogelijk boven tafel te krijgen. Doe dat bijvoorbeeld met de volgende vragen

- Klopt het dat je gepest wordt? ((h)erkenning van het probleem).
- Door wie word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
- Hoe word je gepest?
- Waar en wanneer word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er jongeren die jou wel eens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?

Besprek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:

- Hoe communiceert de leerling met anderen?
- Welke lichaamstaal speelt een rol?
- Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
- Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?

Bijlage II

LEIDRAAD VOOR EEN GESPREK MET EEN LEERLING DIE PEST

Voordat een gesprek met de pester wordt gehouden heeft degene die het gesprek aangaat zich ervan overtuigd dat degene met wie het gesprek plaatsvindt inderdaad schuldig is aan het gemelde gedrag.

Het doel van dit gesprek is drieledig:

- De leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan;
- Eventuele achterliggende oorzaken boven tafel krijgen;
- Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt.

Confronteren en kritiek geven is niet hetzelfde.

Confronteren is probleemgericht en richt zich op gedrag dat waar te nemen is.

Probeer niet te snel gedrag te interpreteren. Zodra we interpreteren lopen we het gevaar dat onze opmerkingen persoonsgericht in plaats van gedragsgericht zijn.

- Wees relatiegericht. Je richt je heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt maar met behoud van de relatie. Bijvoorbeeld: ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt. Zeg nooit: Je bent heel gemeen. Je wilt duidelijk verder met de jongere. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing. Eigenlijk zeg je daarmee dat de pester een waardeloos mens is.
- Blijf specifiek. Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal. Kritiek wordt vaak algemeen.
- Wees veranderingsgericht. Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Als het probleem benoemd is, probeer je dan te richten op de reden. Waarom denkt de leerling het pestgedrag nodig te hebben? Wordt een gebrek aan empathisch vermogen zichtbaar. Help eventueel hulp te zoeken via schoolmaatschappelijk werk, Lucertis, enz..

Maak duidelijk dat pestgedrag absoluut moet stoppen en wees duidelijk over de consequenties als het pesten niet stopt.

Bijlage III: Leidraad voor ouders van kinderen, die gepest worden.

Wat kunnen signalen zijn van pesten?

- Niet meer naar school willen.
- Niets meer over school vertellen.
- Nooit meer andere kinderen mee naar huis nemen of niet meer bij anderen gevraagd worden.
- Slechtere resultaten op school dan voorheen.
- Vaak dingen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen.
- Vaak hoofdpijn of buikpijn hebben.
- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen.
- Niet willen gaan slapen, bedplassen, vaker wakker worden of nachtmerries hebben.
- De verjaardag niet willen vieren.
- Niet buiten willen spelen.
- Niet alleen een boodschap durven doen.
- Niet meer naar een club/vereniging/etc. willen/durven gaan.
- Bepaalde kleren niet meer aan willen.
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn.
- Zelf blessures creëren om niet naar school te hoeven.

Wat kunnen ouders/verzorgers zelf doen?

- Neem uw kind serieus en zeg dat u met anderen gaat proberen het pesten te stoppen.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de mentor bespreken.
- Praat erover met uw kind of vraag uw kind op te schrijven wat het heeft meegemaakt.
- Probeer uw kind uit te leggen waarom kinderen pesten.
- Samen praten over pesten kan ook via een boek of een dvd over het onderwerp.
- Vertel dat volwassenen vaak niets doen, omdat ze niet zien dat er gepest wordt of omdat ze niet weten hoe het probleem moet worden opgelost.
- Waarschuw uw kind dat het pesten niet meteen ophoudt als er beter op wordt gelet. Pesten is soms een gewoonte, die moeilijk is af te leren.
- Houd het onderwerp bespreekbaar, informeer regelmatig hoe het gaat.
- Als u er van uw kind met niemand over mag praten, steun dan uw kind.
- Geef achtergrondinformatie en maak duidelijk dat de school het zorgvuldig zal aanpakken. Voordat u dit belooft, is het raadzaam te vragen wat de school doet.
- Beloon uw kind en help het zijn/haar zelfrespect terug te krijgen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een (team)sport.
- Houd de communicatie open, blijf in gesprek met uw kind. Doe dat niet met een negatieve insteek, maar geef adviezen om aan het pesten een einde te maken. Een negatieve manier van vragen is bijvoorbeeld: "Wat is er vandaag weer voor ergs gebeurd?"
- Houd regelmatig en intensief contact met de mentor van uw kind.
- Als uw kind echt lijdt onder het pesten en dat ten koste gaat van het zelfvertrouwen, kan hulp van een deskundige nodig zijn. Dit kan individueel of mogelijk in een sociale vaardigheidstraining.
- Houd het niet stil, maar onderneem actie.

Bijlage IV: Leidraad voor ouders van kinderen, die pesten

Wat kunnen ouders zelf doen?

- Neem het probleem serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt de kans een pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak van pesten te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Bekijk samen met uw kind een dvd over pesten
- Houd de communicatie open, blijf in gesprek met uw kind.
- Geef adviezen over andere manieren om met elkaar om te gaan.
- Houd regelmatig en intensief contact met de mentor van uw kind.
- Misschien zijn er mogelijkheden om uw kind aan een sociale vaardigheidstraining te laten meedoen.

Bijlage V “Veilig in school” , een voorbeeld van een non-contract.

Ik vind dat iedereen zich veilig moet kunnen voelen in school. Daarom houd ik mij aan de volgende afspraken:

1. Ik accepteer de ander zoals hij is en ik discrimineer niet.
2. Ik scheld niet en doe niet mee aan uitlachen en roddelen.
3. Ik blijf van de spullen van een ander af.
4. Als er ruzie is zoek ik iemand die de ruzie helpt oplossen.
5. Ik bedreig niemand, niet met woorden, niet met mijn houding, niet digitaal.
6. Ik neem geen wapens of drugs mee naar school.
7. Ik gebruik geen geweld, ook geen digitaal geweld.
8. Als iemand mij hindert vraag ik hem of haar duidelijk daarmee te stoppen.
9. Als dat niet helpt, vraag ik een docent of mijn mentor om hulp.

Vanzelfsprekend kan dit non-contract per klas of leerjaar aangepast worden

Bijlage VI

(In klassen waar hardnekkige, moeilijk expliciet te duiden pestproblematiek aanwezig is, kan de pestenquête een handvat zijn voor vervolggesprekken. Positieve leerlingen, maar toch ook meelopers zijn best bereid om eerlijk te antwoorden)

De pestenquête

1. Kruis aan: Ik ben

0 een jongen. 0 een meisje.

2. Als je voor de sfeer in klas 1E een cijfer zou moeten geven, welk cijfer zou je dan geven?
Kruis aan:

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

3. Word jij wel eens gepest?

0 nooit 0 soms 0 vaak

4. Pest jij?

0 nooit 0 soms 0 vaak

5. Wie worden er volgens jou gepest in 1E?

6. Hoe worden volgens jou mensen in 1E gepest?

7. Wie pesten er in klas 1E het meest?

(Schrijf maximaal vijf namen op, minder mag)

8. Vind je dat er genoeg tegen het pesten wordt gedaan?

Leg uit.

(Als je vindt dat er niet genoeg aan pesten wordt gedaan, beantwoord dan vraag 9!)

9. Hoe moet er volgens jou beter tegen pesten opgetreden worden?